

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

komentarz

12/2019

www.csm.org.pl

Jarosław Gugąła

współpracownik CSM, polski dziennikarz, komentator, prezenter radiowy i telewizyjny, nauczyciel akademicki i dyplomata. W latach 1999–2003 ambasador RP w Urugwaju. Prowadzi „Wydarzenia” - program informacyjny telewizji POLSAT oraz program publicystyczny „Prezydenci i Premierzy” w POLSAT NEWS. Członek Rady Ekspertów ośrodka THINKTANK. Autor akcji „Książka na Jana” popularyzującej czytelnictwo.

Korea Południowa ma podobną liczbę ludności i podobnie tragiczną historię co Polska. Jeszcze w latach pięćdziesiątych ubiegłego wieku należała do najbiedniejszych krajów świata, lecz w ciągu nieco ponad pół wieku przeistoczyła się w jeden z najbogatszych i najbardziej technologicznie zaawansowanych.

Dopiero 30 lat temu wprowadziła demokrację parlamentarną, odrzucając autorytarny ustrój, w którym najważniejszą rolę w państwie pełniło wojsko. Podobnie jak Polacy, Koreańczycy od 30 lat budują społeczeństwo obywatelskie, co okazuje się dużo trudniejsze od obalenia dyktatorskich rządów. Coś o tym wiemy...

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

2

Po wojnie z komunistyczną Północą w latach 1950-53, dzięki pomocy Stanów Zjednoczonych mieszkańcy Korei Południowej mogli zacząć budowę silnej konkurencyjnej gospodarki. Powojenna trauma i zagrożenie komunistyczną agresją powodowały, że początki były trudne. Zrujnowany na początku lat 50' kraj cierpiał głód. Zapewnienie ludziom żywności i bezpieczeństwa było wtedy ważniejsze niż transformacja ustrojowa czy prawa człowieka. W Korei rządziły więc kolejne wojskowe junty.

Od dyktatury do przełomu

Na początku lat 60' władzę objął generał Park Chung-hee. W 1963 roku obwołał się prezydentem i wprowadził dyktaturę. Korea Południowa stała się militarnym sojusznikiem Stanów Zjednoczonych, którym pomagała w powstrzymywaniu komunizmu w regionie, uczestnicząc między innymi w Wojnie Wietnamskiej. Junta łamała prawa człowieka i prześladowała opozycję, ale jednocześnie udało się jej znacznie podnieść poziom życia, wzmocnić gospodarkę i doprowadzić do wieloletniego szybkiego wzrostu PKB na poziomie ponad 10% rocznie...

Jednak niedemokratyczne rządy wywoływały powszechne niezadowolenie i liczne protesty, które doprowadziły pod koniec lat 70' do zabójstwa dyktatora i kolejnego przewrotu w obozie władzy. Na prawdziwe ustrojowe przemiany Koreańcy musieli jednak czekać do końca lat 80'. Silnym impulsem dla demokratyzacji i szerokiego otwarcia na świat były Igrzyska Olimpijskie w Seulu w 1988 roku. Liberalizacja stała się już tylko kwestią czasu. W latach 90' synergia silnej gospodarki z

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

3

demokratycznym systemem sprawowania władzy przyniosła efekty i Korea Południowa stała się siódmą gospodarką świata.

Wśród światowych liderów

Wartość koreańskiego eksportu przekracza dziś 600 miliardów euro. Dla porównania polski rekord jest trzy razy mniejszy. Podobne proporcje można odnieść do całej gospodarki. Roczny PKB Korei wynosi około dwóch bilionów euro. Główne specjalizacje kraju to telekomunikacja, energetyka, motoryzacja, telefonia, informatyka, technologia radiowa i telewizyjna a także (mało kto o tym wie) przemysł spożywczy.

Korei udało się osiągnąć sukces dzięki skoordynowanej polityce kolejnych rządów i jasno określonym celom strategicznym a także oryginalnej strukturze organizacji narodowej gospodarki w formie tzw. czeboli, czyli konglomeratów firm z różnych dziedzin. Nie bez znaczenia ma tu również pracowitość Koreańczyków – ich roboczy tydzień wynosi 52 godziny. Ta liczba jest kompromisem zawartym między pracodawcami a związkami zawodowymi. Za dodatkowe godziny pracodawcy muszą płacić wyższe stawki. Ponad 60% Koreańczyków pracuje w potężnych i bogatych koncernach, które płacą bardzo dobrze, ale stawiają również bardzo wysokie wymagania.

Kult wykształcenia

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

4

Młodzi ludzie starają się dostać na dobre uczelnie i prestiżowe kierunki studiów, których ukończenie gwarantuje atrakcyjną i dobrze płatną pracę. Niepowodzenie na egzaminie wstępnym jest życiową tragedią. Poprawka wymaga skończenia intensywnego rocznego kursu przygotowawczego, który jest drogi i wymaga od uczestników całkowitego poświęcenia. Jednak szkoły prowadzące takie kursy są oblegane, bo dostanie się na prestiżową uczelnię jest przepustką do kariery i dobrobytu.

W Korei działa system wspierania startupów i tak zwane inkubatory przedsiębiorczości finansowane przez sektor prywatny i fundusze państwowe. Koreańscy postawili również na innowacyjność i naukę. Dzięki rozbudowanemu systemowi stypendialnemu studiują na najlepszych uczelniach świata. Kilka rodzimych uniwersytetów jest notowanych w pierwszej pięćdziesiątce listy najlepszych światowych uczelni, np. Seoul University jest na dwunastym miejscu. Dla porównania, najwyżej notowany polski uniwersytet jest na tej liście pod koniec piątej setki.

Czynniki sukcesu

Korea w przeciwieństwie do Polski nie ma większych bogactw naturalnych ani dobrych warunków do rozwoju rolnictwa. 52 miliony Koreańczyków żyje na górzystym półwyspie o powierzchni trzy razy mniejszej niż Polska. Do uprawy nadaje się zaledwie trzecia część tego terytorium. Surowce ani produkty rolne nie

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

5

mogłyby stanowić podstawy rozwoju. Stosunkowo mały wewnętrzny rynek także nie daje wielkich możliwości.

Pozbawiona bogactw naturalnych i żyznej ziemi Korea, żeby odnieść sukces była zmuszona do rozwijania technologii oraz eksportowej ekspansji. Sąsiedztwo bardzo konkurencyjnej i bogatej Japonii zmusiło koreańskie rządy do bardzo wysokiego zawieszenia poprzeczki technologicznych wymagań. Przez kilkadziesiąt lat Koreańczycy walczyli, by dogonić japońskich konkurentów. Na początku, niższe koszty pracy pozwalały na oferowanie przystępniejszych cen, potem produkty stały się technologicznie bardzo zaawansowane. Najlepszym przykładem są tu telewizory czy telefony komórkowe - Korea jest dziś światowym liderem sprzedaży w obu tych dziedzinach i zostawiła w tyle nie tylko japońską konkurencję.

Konsekwencja rządzących, odpowiedzialność inwestorów oraz legendarna dyscyplina i oddanie pracowników to podstawowe filary koreańskiego sukcesu.

W opinii Koreańczyków, udało im się, bo byli zdeterminowani. Nie mieli i nie mają innej drogi, jak rozwijanie i oferowanie światu nowoczesnych technologii. Korea konkuruje na światowych rynkach z Japonią, krajami Unii Europejskiej, Stanami Zjednoczonymi a w ostatnich dekadach również z szybko modernizującymi się Chinami. W każdym polskim gospodarstwie domowym są koreańskie produkty: telefony komórkowe, sprzęt AGD, samochody, komputery, telewizory, sprzęt biurowy i audio, klimatyzatory oraz wiele innych, które są dziś świadectwem gospodarczej i handlowej potęgi tego kraju.

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

6

Produkty i marki

Koreańskie koncerny i marki mają dziś najwyższą międzynarodową pozycję. Samsung, LG, KIA, czy Hyundai - to firmy i marki globalne. Koreańska elektronika oraz motoryzacja konkurują dziś z powodzeniem z najlepszymi i najpotężniejszymi producentami z Europy, Japonii, USA czy Chin. Korea jest też potęgą w przemyśle stoczniowym, energetycznym, chemicznym oraz spożywczym.

Koreański koncern spożywczy SPC ma roczne obroty na poziomie 60 miliardów USD i 7 tysięcy sklepów na świecie. W ciągu 10 lat planują dojść do 20 tysięcy placówek. Najważniejsze rynki zagraniczne to dla SPC: Chiny, Stany Zjednoczone, Singapur oraz Francja, ale jego menadżerowie podkreślają, że na każdym rynku s gotowi podejmować wyzwania. Ich zakłady produkują 600 typów pieczywa i ciast. Nikt na świecie nie jest w stanie utrzymywać tak wielkiej różnorodności. Kolejnym po różnorodności strategicznym celem jest jakość premium. SPC ma własne centrum badawczo – technologiczne. Współpracuje również z Seoul National University. Koncern ma liczne patenty na technologię produkcji pieczywa i żywności. Ma dwadzieścia fabryk na świecie, między innymi w Chinach, Stanach Zjednoczonych, Francji i Rosji. W każdym miejscu dostosowują się do lokalnych upodobań klientów. We Francji udało się im wypromować własne ciasto nadszawane masą ze słodkiej czerwonej fasoli. Z kolei na rynku

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

7

koreańskim jedna z marek, pod którymi sprzedają swoje produkty nosi nazwę Paris Baguette. Kawiarnie i spożywcze butiki tej marki spotyka się w Korei na każdym kroku. W Polsce ma swoje centrum produkcyjne koreański koncern LS a dokładnie jego dział LS Cable, produkujący kable, światłowody i podzespoły komunikacyjne i energetyczne. Pozytywnie oceniają poziom polskich współpracowników. Liczą na rozwój i korzyści płynące z położenia naszego kraju w pobliżu największych europejskich rynków.

Strategia rozwoju

Korea nie przestała sobie stawiać ambitnych celów. Narodowy program rozwoju wspiera takie dziedziny jak sztuczna inteligencja, budowa rewolucyjnej technologii komputerów kwantowych czy analiza wielkich baz danych – BIG DATA. W tych dziedzinach Koreańczycy prowadzą badania naukowe, ale celem głównym jest zastosowanie odkryć z tych dziedzin w budowie nowych technologii.

Doskonałym przykładem jest program, który pozwolił Koreańczykom stworzyć na przestrzeni kilkunastu lat elektryczne ogniwa zasilane wodorem i wyprodukowanie aut z takim napędem oraz systemu ich ładowania, czy - jak kto woli – tankowania. Koreański gigant motoryzacyjny Hyundai (piąte miejsce na świecie z roczną produkcją na poziomie 8 milionów pojazdów) sprzedał właśnie pierwsze kilkaset aut Hyundai Nexo napędzanych prądem wytwarzanym z wodoru. Odbiorcą jest miasto Paryż, które przeznacza te pojazdy na potrzeby korporacji

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Guguła

8

taksówkowych. Efektem spalania wodoru jest czysta woda. Auto ładuje się w sześć i pół sekundy. Jego zasięg wynosi ponad sześćset kilometrów. Koreańscy producenci produkują już również ciężarówki i autobusy z takim napędem. Motoryzacja oparta na energii elektrycznej wytwarzanej z wodoru była i jest rozwijana jako narodowy priorytet. Dzięki wsparciu państwa oraz ośrodków badawczych Hyundai wyprzedził w tej dziedzinie konkurentów i jako pierwsza firma na świecie jest w stanie zaoferować bezpieczny i ekologicznie czysty system pojazdów i stacji tankowania. W dobie walki o czyste powietrze i ochronę środowiska to szansa na ogromne zyski i zajęcie uprzywilejowanej konkurencyjnej pozycji na świecie.

Kolejny strategiczny cel Korei to budowa telekomunikacyjnego systemu G-5. Według szacunków koreańskich twórcy tej technologii, będzie ona tysiąc razy wydajniejsza niż obecny system G-4. Koreańskie firmy budują i oferują na całym świecie najnowocześniejsze podzespoły na potrzeby układu telekomunikacyjnego oraz informatycznego, który oplecie wkrótce cały świat. Koreańczycy są tu w światowej czołówce zarówno pod względem badań naukowych jak i wdrożeń technologii w powstające systemy.

Z tym projektem związany jest kolejny strategiczny cel, jakim jest zbudowanie rewolucyjnego komputera kwantowego. Tu również trwa technologiczny wyścig, w którym Korea wiezie prym. Nad tą technologią pracują koreańskie startupy wspierane przez państwo, kapitał prywatny oraz uczelnie. Umiejętność konstruowania wielokrotnie wydajniejszych niż obecnie stosowane – kompute-

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

9

row, będzie miała kapitalne znaczenie dla przyszłości koreańskich firm, które mają szansę na miejsce w pierwszym szeregu technologicznych liderów.

Najważniejsze wyzwania

Rząd Korei jest świadomy, że krajowi grozi pułapka średniego tempa rozwoju. Obecnie PKB zwiększa się o 2% rocznie, więc powoli. Jednym z problemów jest starzejące się społeczeństwo oraz związany z tym brak rąk do pracy, co zaczyna być hamulcem rozwoju. Dzieje się tak mimo, iż aktywność zawodowa Koreańczyków jest wciąż relatywnie wysoka. W Korei pracuje ponad 27 milionów ludzi, co stanowi 53% liczby ludności. Dla porównania w Polsce pracuje ponad 16 milionów, co stanowi 42% mieszkańców.

Jednak nowe pokolenia Koreańczyków powoli odchodzą od panującego w tym kraju etosu pracowitości. Tamtejsze związki zawodowe wymusiły na pracodawcach wprowadzenie 52 godzinnego tygodnia pracy i wyższych stawek za godziny nadliczbowe. To oczywiście przepisy obowiązujące w dużych firmach. Małe rodzinne firmy nie mają tego rodzaju ograniczeń. Każdy w Korei wie, że droga do dobrobytu wiedzie jedynie przez wydajną i dobrze zorganizowaną pracę w systemie 24/7. Dlatego Koreańczycy mogą przechodzić na emeryturę w wieku 60 lat - pracują znacznie dłużej.

REPUBLIKA KOREI

LEKCJE DLA POLSKI

| Jarosław Gugala

10

Jarosław Gugala

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mokotowska 1, 00-640 Warszawa t: +48 22 628 20 04

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH